

Ulugöl Tabiat Parkı Ziyaretçi Memnuniyeti

Sevgi Öztürk^a, Duygu Çınar Umdub, Yasemin Pişkin^c, Ayşenur Hüsam^d

^{a,b,c,d}Kastamonu Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Kastamonu.

Öz

Günümüzde kaliteli yaşamın temel gereksinimlerinden olan rekreasyon ihtiyacı insanları her geçen gün doğal yaşama yönlendirmektedir. Korunan alanlardan tabiat parkları, doğa ve doğal kaynakları koruyarak insanların bu alanlardan etkili bir şekilde yararlanabilmesine imkân vermektedir. Bu bağlamda tabiat parkları, kentsel alanlarda yaşayanlar için rekreatif aktivitelere imkân sağlayan alanlardır. Çalışma, Ordu ili Ulugöl Tabiat Parkı'nda gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı, ziyaretçilerin alana yönelik rekreasyonel algılarını, ziyaretçi beklentilerini ve memnuniyetlerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda katılımcıların yaş, medeni durum, cinsiyet, eğitim durumu gibi demografik özelliklerini, katılımcıların parkı ziyaret nedenlerini, memnuniyetlerini ve alanı başkalarına tavsiye etme davranışlarını belirlemek amacıyla 19 soruluk bir anket formu hazırlanmıştır. Sonuçlar ziyaretçilerin aile ve arkadaş tavsiyesi nedeniyle, gürültü ve stresten uzaklaşmak, yeni şeyler denemek ve doğayı keşfetmek amacıyla alana geldiklerini ve parkı ziyaret etmekten memnun olduklarını göstermektedir. Çalışmadan elde edilen bulgular çerçevesinde, alandaki rekreasyonel faaliyetlere yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ziyaretçi Memnuniyeti, Rekreasyon, Ulugöl Tabiat Parkı.

Visitor Satisfaction at Ulugöl Natural Park

Abstract

Recreation, one of the requirements of a quality life drives people to natural life. Protected natural parks provide people to use these areas efficiently by preserving the nature and natural resources. In this respect, natural parks are important zones for urban people for recreational activities. This study carried out in Ulugöl Natural Park in Ordu City. The aim of the study is to reveal the perceptions of visitors towards recreational activities, their expectations and satisfaction. In this context, a questionnaire consisting of 19 questions was prepared in order to determine demographic variables of the visitors such as age, marital status, gender, educational level, motivations of visitors, their satisfaction and the intention to recommend the park to their friends and relations. Results show that visitors take in excursions to the park in order to escape from noise and stress, to experience new things, and to explore the nature. Using the findings of the study, some recommendations related to the recreational activities are made.

Keywords: Visitor Satisfaction, Recreation, Ulugöl Natural Park.

GİRİŞ

Günümüzde insanoğlunun hızlı ve stresli yaşam tarzı, yaşam kalitesini düşürmekle beraber birçok fiziksel ve psikolojik soruna yol açabilmektedir. Son yıllarda bu nedenle insanlar doğal alanlardan özellikle rekreasyon/turizm amacıyla yararlanmayı tercih ete istekleri artmıştır (Uzun ve Müderrisoğlu, 2010). Dış mekanlarda yapılan rekreasyonel faaliyetler toplumsal anlamda bireye yarar sağlaması nedeniyle doğal alanlar kişinin serbest zamanlarını kaliteli bir şekilde geçirebilmesi için önemli olmaktadır (Öztürk ve Enez, 2016; Sayın ve Karadağ, 2016; Müderrisoğlu ve d., 2006). Bu alanlara tabiat parkları, milli parklar, mesire alanları, kent ormanları, bölge ve kent parkları vb alanlar örnek olarak verilebilmektedir (Cohen ve d., 2007).

Yukarıda sayılan alanlardan bir kısmı korunan alanlar kategorisinde bulunan hassas ekosistem alanlara sahip, ulusal/uluslararası önemi olan alanlardır. Son dönemlerdeki ziyaretçi artışı doğal alanlar üzerinde ve yönetiminde önemli baskılara ve zorluklara yol açmaktadır (Gül ve Akten, 2005).

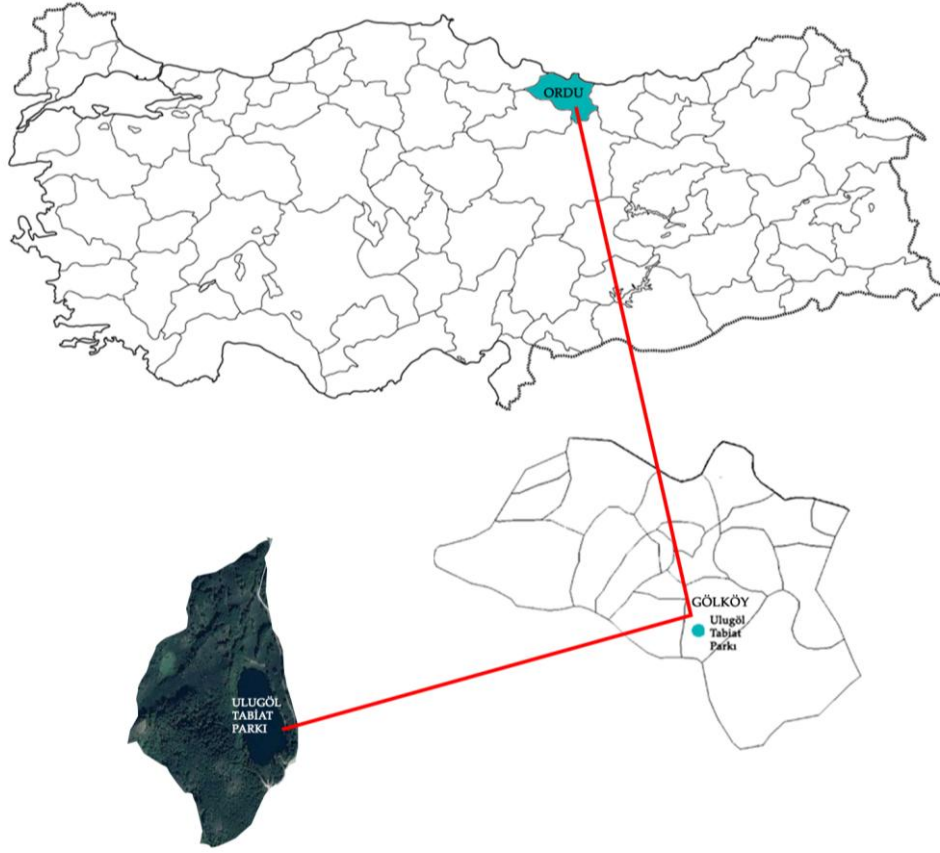
Özellikle yoğun rekreasyonel/turizm kullanımına maruz ve hassas ekosistem alanlarının bulunduğu alanların koruma amacıyla çeliştiği durumlarda kaynak değerlerini etkileyen faktörlerin kontrolü ve yönetimi için bir ziyaretçi yönetim politikasının geliştirilmesini alt ölçek ziyaretçi yönetim planlarının yapılmasını zorunlu hale getirmektedir (Akten ve d., 2012; Manning ve d., 1996; Türker ve Öztürk, 2013; Belkayalı ve Kesimoğlu, 2015). Ayrıca alana gelen ziyaretçiler için de memnuniyet derecesi karşılanan beklentileri ile doğru orantılı olarak artmakta (Fletcher ve Fletcher, 2003) ve açık alan aktiviteleri yapmaları konusunda ciddi bir motivasyon sağlamaktadır (Devesa M. ve d., 2010). Bu doğrultuda yapılması gereken ziyaretçilerin bu alanlardan beklentilerini belirleyip uygun olan faaliyetlere yönelik stratejiler geliştirilmesi önem arz etmektedir (Müderrişoğlu ve d., 2006).

Çalışma, Ordu ili Ulugöl Tabiat Parkı'nda gerçekleştirilmiştir. Park alanına ait bir ziyaretçi yönetim planı bulunmamaktadır. Alan yüksek peyzaj değerleri içermektedir. Tabiat parkında orman, dağ ve su peyzajlarının hakim olduğu kırsal rekreasyon alanları bulunmaktadır. Alan, günübirlik kullanım ve çadırli kamp alanları, dağcılık, avcılık, su sporları, doğa araştırması vb. aktiviteler için yoğun olarak kullanılmaktadır. Bunun yanında, alanda fotoğrafçılık, fauna-flora gözlemciliği, doğa yürüyüşü, bisiklet sporu, konaklama imkanları bulunmaktadır (Ulugöl Tabiat Parkı, 2017).

Çalışmada, yoğun ziyaretçi potansiyeline sahip park alanının rekreasyonel faaliyetlerinin belirlenerek, ziyaretçi beklentilerinin, memnuniyetlerinin ve alanın yeterliliğine ilişkin görüşlerinin ortaya konması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda çalışmada, literatür verileri ile 19 soruluk anket çalışması değerlendirilerek alana ilişkin çeşitli öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışmanın konusu olan Ulugöl Tabiat Parkı, Ordu İli, Gököy İlçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Alan Gököy-Aybastı karayoluna 9 km uzaklıkta; Ordu İl merkezine 74 km., Mesudiye İlçe merkezine 64 km., Gököy İlçe merkezine ise 14km. uzaklıktadır. 10.03.2005 tarih, 248/1670 sayılı yazıyla; 26.56 hektarlık alan A tipi Mesire Yeri olarak tescil edilmiş daha sonra 2006 yılında gelişme planı onaylanan alan; 07.09.2009 tarihli Çevre ve Orman Bakanı Olurları ile 'Ulugöl Tabiat Parkı' olarak ilan edilmiştir (Şekil 1).

Resim 1. Alanın Coğrafi Konum

Alan, zengin bir habitat çeşitliliğine sahiptir. Orman ve sucul ekosistem alanlarını barındırmakta farklı kullanım tiplerine ev sahipliği yapmaktadır. Bitki örtüsünün Ulugöl ve Çepekli Göl ile bir bütünlük oluşturması alanı önemli bir konuma getirmiştir. Park alanında memelilerden; kurt, tilki, yabandomuzu, kirpi ve sincap, omurgasızlardan ise solucan, sülük, çekirge, karınca ile diğer sinek türleri ve eklem bacaklılar bulunmakla birlikte değişik türden yaban hayvanlarına da ev sahipliği yapmaktadır. Ulugöl Tabiat Parkı içerisinde 3 adet heyelan set gölü bulunmakta olup; birisi büyük diğer ikisi ise sazlık ile kaplı küçük yapıda göl vasfındadır. Göl manzarası eşsiz olmakla birlikte hafta sonlarında güzel ve kaliteli zaman geçirmek için önemli bir alandır (Ulugöl Tabiat Parkı, 2017).

Çalışma kapsamında ilk olarak Ulugöl Tabiat Parkı'nın mevcut durumu tespit edilerek alana ilişkin veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra alan çalışması yapılarak hazırlanan anket soruları ziyaretçilere yöneltilmiştir. Son olarak ziyaretçilerin cevapladığı anket soruları ve alana özgü elde edilen veriler bir arada değerlendirilerek analiz çalışması ile ziyaretçi memnuniyeti ortaya konulmaya çalışılarak alan özelinde çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

BULGULAR

Hazırlanan anket mevsimsel olarak ilkbahara geçiş ayı olarak da bilinen Nisan ayında yapıldığından ziyaretçi bulmak da oldukça zorlanılmış, toplam 50 kişiyle görüşülebilmiştir. Anket bulguları aşağıda verilmiştir; katılımcıların %56'sı kadın, %44'ü ise erkek olup, %34'nün Ordu'da ikamet ettiği belirlenmiştir. Geriye kalan katılımcıların sırası ile yüzdelik dilimleri az olmakla birlikte İzmir (%20), İstanbul (%18), Kastamonu (%8), Adana (%4), Ankara (%2), Karabük (%2), Manisa (%2), Giresun (%2), Samsun (%2), Yozgat (%2), Tekirdağ (%2) illerinden geldiği tespit edilmiştir. Ankete katılan ziyaretçilerin %64'ünün lisans ya da lisansüstü mezunu olduğu, lise ve dengi okullardan mezun olan katılımcıların %32, ilkokul mezunu katılımcıların ise %4 olduğu görülmüştür. Parka gelenlerin yaş dağılımlarına bakarak [18-28 (%24), 29-39 (%40), 40-50 (%22), 51-61 (%12), 62 yaş ve üstü (%2)] alanı daha çok 18-40 yaş arası kişilerin tercih ettiği ortaya konmuştur.

Katılımcıların %76'sı bireysel, geri kalan %24'ü tur ile alana geldiğini belirtmiştir. %58'i aile, %36'sı arkadaşları ile gelirken %6'sı yalnız gelmeyi tercih etmiştir. Ziyaretçilerin %42'sinin alana ilk defa geldiği; %24'ünün ikinci, %26'sının üçüncü ve % 8'inin de beşinci defa geldikleri anlaşılmıştır. Katılımcıların alana geldiklerinde en çok (%52) özel ev veya arkadaşlarının yanında, %8'i otel, %2'si hostel/yurt/üniversite misafirhanesi ve %38'i de diğer ikamet yerlerini tercih ettiğini belirtmiştir.

Ankete katılan ziyaretçilerin alana ilişkin tercihleri ve memnuniyetlerini belirlemek için kullanılan soru seti ve sonuçları Tablo 1'de verilmiştir. Ziyaretçilerin parka gelme tercihlerinin nedenlerinin dağılımları incelendiğinde; şehir yaşamının gürültü ve stresinden uzaklaşmak (80%), yeni şeyler deneyimlemek (%76) ve doğayı keşfetmek (%72) seçenekleri en fazla tercih edilen ilk 3 neden olmuştur. Park hakkındaki bilgileri nasıl edindikleri sorusuna en çok aile ve arkadaş tavsiyesi (%62) ve internet aracılığı ile (%46) şeklinde cevap verilmiştir. Kendinizi nasıl tanımlarsınız sorusunun yanıtları ise normal doğa turisti (%40), tesadüfi doğa turisti (%34) ve doğaya adanmış turist (%26) şeklinde olmuştur.

Tablo 1. Ziyaretçilerin Alana İlişkin Tercih Durumları ve Memnuniyetleri

Ziyaretçi	Ziyaretçi Sayısı (n)	Yüzdeler Oranı (%)
Ziyaretçilerin Gerekli Bilgileri Nereden Aldığına Göre Dağılımı		
Daha önceden gelmiştim	16	32
Aile ve arkadaş tavsiyesi	31	62
İnternet	23	46
Bir seyahat acentesi ve tur operatörü	7	14
Gazete dergi gibi yazılı medya	3	6
TV gibi görsel medya	3	6
Diğer	8	16
Ziyaretçilerin Burayı Tercih Etme Nedenlerine Göre Dağılımı		
Doğayı keşfetmek	36	72
Flora ve faunayı gözlemlemek	23	46
Akraba \ arkadaş ziyareti	24	48
Tarihi alanları ziyaret	11	22
Macera arayışı	33	66
Dinsel yerleri görmek	4	8
Yeni şeyler denemek	38	76
Sağlık amaçlı	18	36
Şehir yaşamının gürültü ve stresinden kaçmak	40	80
Yerel insanların kültürünü öğrenmek için onlarla birlikte olmak	11	22
Kendinizi Nasıl Tanımlarsınız?		
Tesadüfi Doğa Turisti	17	34
Normal Doğa Turisti	20	40
Doğaya Adanmış Turist	13	26
Ziyaretçilerin Memnuniyet Derecelerine Göre Dağılımı		
Hiç Memnun Değilim	6	12
Memnun Değilim	0	0
Emin Değilim	9	18
Memnunum	19	38
Çok Memnunum	16	32
Ziyaretçilerin Tekrar Gelme Düşüncelerine Göre Dağılımı		
Gelmeyi Düşünenler	38	76
Gelmeyi Düşünmeyenler	12	24
Ziyaretçilerin Başkalarına Tavsiye Durumlarına Göre Dağılımı		
Tavsiye Edenler	45	90
Tavsiye Etmeyenler	5	10

SONUÇ ve TARTIŞMA

Ordu İli Ulugöl Tabiat Parkı'nın doğal ve kültürel kaynak değerleri, alanda planlanabilecek etkinliklerde büyük bir rol oynamaktadır. Turizm ve rekreasyonel etkinlikler için alanın uygunluğunun belirlenmesi amacıyla yapılan anket çalışmasında şu veriler elde edilmiştir:

Tabiat Parkı alanlarında yapılan aktiviteler o alanın; doğal ve kültürel peyzajına, kaynaklarına, ziyaretçi dağılımına ve taşıdığı koşullara bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Ziyaretçilerin alandaki psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi, ziyaretçi memnuniyeti ve alan-kullanıcı ilişkisi bakımından önemlidir (Malkoç True ve diğ., 2014). Çalışmada, Ulugöl Tabiat Parkı'nda en çok; doğa yürüyüşü (%74), foto-safari (%64) ve kırsal turizm aktivitelerini (%60) tercih ederken; doğa yürüyüşü aktivitelerini en fazla 40-50 (%82), fotosafariyi 18-28 (%67), kırsal turizm aktivitelerini de 29-39 (%60) yaş dağılımındaki ziyaretçilerin yaptığı gözlemlenmiştir. Ayrıca alanın çoğu rekreasyonel aktiviteyi gerçekleştirmek için altyapısal problemlere sahip olsa da tüm yaş gruplarındaki ziyaretçilerin beklentilerine genel olarak cevap verebildiği tespit edilmiştir. Bu durum alanın ziyaretçiler tarafından başkalarına tavsiye edilme oranının %90 gibi oldukça yüksek bir seviyede olduğu bulgusu ile birbirini desteklemektedir.

Eğitim durumu göz öne alındığında alanı en yoğun kullanan grup lisans mezunları olarak ortaya çıkmıştır. Ancak, bu grubun iletişim (%53) ve turizm bilgilendirmesi (%40) konularındaki memnuniyet düzeylerinin daha fazla artırılması önem arz etmektedir.

Aynı zamanda bu alanlar bilimsel ve eğitsel olarak çok anlamlı olmakla birlikte değerli kültürel kaynaklara, zengin biyo-çeşitliliğe ve duyarlı ekosistem alanlarına da sahiptirler. Bu kapsamda, kullanma ve koruma ilişkisini destekleyip, katılımı ve işbirliğini benimseyen güçlü bir yönetim yapısı ile her türlü planlama ve eylemlerdeki uygulamalarda bütüncül bir yönetim planı Ulugöl Tabiat Parkı için ciddi bir önem teşkil etmektedir. Bu yüzden, ziyaretçilerin alanı kullanmaları sırasında oluşacak problemleri en aza indirmek, yönetim stratejilerini belirlerken alanın sahip olduğu doğal ve kültürel kaynakları korumak için "Ziyaretçi Etki Yönetimi" modeline dikkat etmek gerekmektedir (Belkayalı, 2015).

Alanın aktif olarak ziyaretçiler tarafından kullanılabilmesi için, ciddi bir turizm bilgilendirilmesinin yanında, alanın internet sitesinin yenilenmesi, internet sitesindeki eksik olan iletişim bilgilerinin ve ücret tarifelerinin eklenmesi ile alan fotoğraflarının zenginleştirilmesi ziyaretçi ulaşılabilirliği için gerekli bir adımdır. Aynı zamanda etkin bir yönetim sistemi ve planlama çalışması için orman mühendisliği, peyzaj mimarlığı, mimar, biyolog, ekolog, veteriner gibi birçok farklı mesleğin bulunduğu disiplinler arası çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Öztürk, 2015). Bunların yanında güvenlik konusu da ziyaretçiler için önemli bir konu olarak ortaya çıkmıştır ve güvenlik çalışanlarının sayısının da artırılması gerekmektedir.

Ziyaretçilerin alan memnuniyet derecelerinin belirlenebilmesi için hazırlanan soruya katılımcıların %32'sinin çok memnun ve %38'nin memnun olduklarını belirtmeleri; %70 gibi yüksek bir oranın alanı beğendiğini ve alanın genel olarak beklentilerini karşıladığını göstermektedir. Alınan sonucu desteklemek için sorulan "Bölgeyi yeniden ziyaret eder misiniz?" sorusuna anket katılımcılarının %76'sı olumlu yanıt vermişlerdir.

KAYNAKÇA

- Akten, S., Gül, A., Akten, M. (2012). Korunan Doğal Alanlarda Kullanılabilecek Ziyaretçi Yönetim Modelleri Ve Karşılaştırılması. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 13(1): 57-65.
- Belkayalı, N, Kesimoğlu, M.D. (2015). The Stakeholders' Point of View About the Impact of Recreational and Tourism Activities on Natural Protected Area: A Case Study From Kure Mountains National Park, Turkey, *Biotechnology & Biotechnological Equipment*, 29(6), 1092-1103.
- Belkayalı, N. (2015). Identifying and Assessing Visitor Impacts and Attitudes: A Case Study in The Kure Mountains National Park. *Fresenius Environmental Bulletin*, 24: 3044-3056.
- Bright, A. D. ve Burtz, R. T. (2004). Creating Defensible Space in the Wildland-Urban Interface: The Role of Basic Beliefs about Forest and Wildfire Management. *Proceedings of the 2004 Northeastern Recreation Research Symposium*, New York, 20-28.
- Cohen, D. A., McKenzie, T. L., Sehgal, A., Williamson, S., Golinelli, D., & Lurie, N. (2007). Contribution of Public Parks to Physical Activity. *American journal of public health*, 97(3): 509-514.
- Devesa, M., Laguna, M. ve Palacios, A. (2010). The Role of Motivation in visitor satisfaction: Empirical Evidence in Rural Tourism. *Tourism Management*, 31 (4): 547-552.
- Fletcher, D. ve Feltcher, H. (2003). Manageable Predictors of Park Visitor Satisfaction: Maintenance and Personnel. *Journal of Park and Recreation Administration*, 21(1): 21-37.
- Gül, A., Akten, M. (2005). Korunan Doğal Alanlarda Rekreatiyonel Taşıma Kapasitesi ve Kavramsal Yaklaşımlar. *Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu 8- 10 Eylül Isparta*, 485-494.
- Hammit, W. E. (2004). A Restorative Definition for Outdoor Recreation. *Proceedings of the 2004 Northeastern Recreation Research Symposium*, New York, 1-4.
- Malkoç True, E., Altuğ Turan, İ., Sönmez Türel, H., ve Kalaycı Önaç, A. (2014). The Analysis of User - Space Relations in Terms of Environmental Psychology: Urla Urban Settlement. 25.th International Scientific Experts Congress On Agriculture and Food Industry, İzmir, 177-180.
- Manning, R., Lime, D. and Hof, M. (1996). Social Carrying Capacity of Natural Areas: Theory and Application in the US National Parks. *Natural Areas Journal*, 16 (2): 118-127.
- Müderrişoğlu, H., Aşikkutlu, H. S., Kalaycı Önaç, A., ve Salantur, B. (2006). Rekreatiyonel Motivasyonların Belirlenmesi Spor Tesisi Örneği. *Düzce Üniversitesi, Ormanlık Dergisi*, 2(2):16-23.
- Müderrişoğlu, H., Yerli, Ö., Altanlar Turan, A., ve Duru, N. (2005). ROS (Rekreatiyonel Fırsat Dağılımı) Yöntemi ile Abant Tabiat Parkı'nda Kullanıcı Memnuniyetinin Belirlenmesi. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 11 (4): 397-405.

- Öztürk, S., (2015). Determining Management Strategies for the Sarikum Nature Protection Area, *Environmental Monitoring and Assessment*, 187 (3): 1-9.
- Öztürk, S., ve Enez, K., (2016). Munzur Vadisi Milli Parkı Ziyaretçi Memnuniyeti, 2016 Uluslararası Ormancılık Sempozyumu, 6-10 Aralık 2016, Kastamonu.
- Sayın, Ş. ve Karadağ, A. A. (2016). Abant Tabiat Parkı Rekreatif Beklentilerinin Değerlendirilmesi, *Ormancılık Dergisi*, 12 (2): 80-93.
- Türker, N., Öztürk, S. (2013). Perceptions of Residents Towards The Impacts of Tourism in the Küre Mountains National Park, *International Journal of Business and Social Science*, 4(2): 45-56.
- Ulugöl Tabiat Parkı (2017). *Ana Sayfa*. 27 Mart 2017 tarihinde <http://ulugol.tabiat.gov.tr> adresinden erişildi.
- Uzun, S. ve Müderrisoğlu, H., (2010). Kırsal Rekreatif Alanlarında Kullanıcı Memnuniyeti: Bolu Gölcük Ormanı Dinlenme Yeri Örneği. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 1(1), 67-82.